Kniha: Bible

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Rere

Bible

Neboli Písmo svaté je soubor starověkých textů, které křesťanství a zčásti i judaismus považují za posvátné a inspirované Bohem. Název pochází z řeckého slova biblios – kniha, svitek. Plurálový výraz biblia prozrazuje, že se nejedná o souvisle psanou knihu, ale o soubor jednotlivých spisů (knihovna). Obsahuje celkem 73 knih.

ČLENĚNÍ:

- Základní členění je dělení na Starý a Nový zákon. Toto pojmenování pochází od křesťanů.
- Jednotlivé knihy se dále dělí do kapitol (od 13. století) a veršů (od pol. 16. století).

STARÝ ZÁKON:

Je uznáván Židy i křesťany. Nejstarší biblické texty starého zákona jsou psány hebrejsky a aramejsky, novější pak řecky. Vznikal postupně od 9. do 1. století př. n. l. nebo i o několik století dříve. Obsahuje 46 knih. První část tvoří Pentateuch (pět knih Mojžíšových, Tóra). Dále tu jsou knihy historické, knihy prorocké a knihy mudroslovné. Židé ho dělí na Tóru, Proroky a Spisy.

- **Pentateuch**

Podle tradice ho napsal Mojžíš. Obsahuje 5 knih:

1. **Genesis (počátek, vznik):** Obsahuje vznik světa a prvních lidí (Adam a Eva), dále pak první pokušení, potopu světa, stavbu babylónské věže a patriarchy Abraháma, Izáka, Jákoba a Josefa.
2. **Exodus (odchod):** Ústřední postavou je Mojžíš, který vyvedl Izraelský národ přes Rudé moře z egyptského vyhnanství a 40 let putují pouští. Na hoře Sinaj se Mojžíš setkává s Bohem a ten mu předává Desatero božích přikázání.
3. **Leviticus:** Obsahuje rituální a kultické předpisy pro kněze (kmen Lévi). Odsud pochází slavná věta: „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“
4. **Numeri:** Název je odvozen ze sčítání Židů na začátku knihy. Popis putování Izraelitů pouští.
5. **Deuteronomium (druhý zákon):** Jedná se spíše o opakování zákona než o nový zákon. Obsahuje celou řadu Mojžíšových proslovů, kde detailně zopakovává zákony a popisuje je z jiného úhlu. Kniha končí Mojžíšovou smrtí.

Knihy historické:

- Navazují na Pentateuch v dějinách Izraele. Řadíme sem např.: Jozue, kniha Soudců, 1. a 2. kniha Královská, 1. a 2. kniha Letopisů.
- Kniha Soudců obsahuje Debořinu vítěznou píseň (pol. 12. stol. př.n.l.) – nejstarší část Starého zákona.

Knihy mudroslovné:

- Obsahují převážně lyrickou část. Často označované i jako naučné, poučné. Obsahují sdělení obecnějšího charakteru, poučné a písňové texty. Patří sem:
    - **Žalmy:** Je jich 150 a největší část z nich napsal král David
    - **Přísloví:** podle tradice je napsal král Šalamoun
    - **Job, Píseň písní, Kazatel**
    - **Knihy prorocké**

Autory těchto knih jsou proroci nebo které obsahují výroky a činy proroků. Ve starém zákoně je prorok ten, kdo je Bohem vyvolaný, aby předával Boží slovo králi a národu a vysvětluje Boží vůli. Křesťané dělí na 4 velké a 12 malých proroků. Mezi velké řadíme: Izajáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Mezi malé např.: Jonáš, Ámos a Zachariáš.

Ve starém zákoně se ještě objevují knihy deuterokanonické. Do biblického kánonu je neřadí Židé a protestanté. Mezi ně patří např.: kniha Tobiáš, kniha Júdit a knihy Makabejské.

NOVÝ ZÁKON:

Obsahuje 27 knih. Postupně byl napsán během 1. století n.l. Nový zákon je psaný řecky. Jde o nejstarší památku křesťanské literatury, jejíž hlavní postavou je Ježíš Kristus.

- ***Evangelia:***
  - Z řečtiny euangelion (dobrá zpráva) je text pojednávající o životě, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Nejedná se však o pouhé životopisy, každé evangelium je osobité svým stylem i teologickým viděním.
  - První tři pojednávají o podobných událostech a nazývají se proto synoptická (souhledná).

1. **Matoušovo evangelium:** Psáno pro obrácené židy. Matouš byl apoštol
2. **Markovo evangelium:** Psáno pro obrácené pohany. Marek byl učedník apoštola Petra. Nejstarší evangelium.
3. **Lukáškovo evangelium:** Psáno pro obrácené pohany. Lukáš byl učedník apoštola Pavla.
4. **Janovo evangelium:** Psáno jiným stylem než předchozí tři evangelia

- ***Skutky apoštolů:***

Autorem je podle tradice apoštol Lukáš. Popisují vznik křesťanské Církve v Jeruzalémě a počátky jejího šíření ve Středomoří, zejména misijní činnost apoštola Pavla. Kniha začíná věnováním Teofilovi.

- ***Epištoly (listy):***

Dopisy určené prvním církevním obcím nebo různým osobám. Nejstarší části Nového zákona.

Obsahují výklady Ježíšova učení. Autorem většiny z nich je apoštol Pavel. Dále pak např. Petr nebo Jan.

- ***Zjevení Janovo (apokalypsa):***

Spis o konci světa a posledním soudu. Popisuje hrůzy a utrpení, které nastanou před konečným střetem dobra a zla a Ježíšovým druhým návratem. Autorem této knihy je Jan (ne však Jan Evangelista).

PŘEKLADY

- Bible je nerozšířenější knihou naší planety. Byla přeložena do 2400 jazyků a dialektů.

Do řečtiny:

- Nazývá se Septuaginta (LXX). Jedná se o nejstarší zachovalý překlad Starého zákona. Vznikal v Alexandrii ve 3. stol. př.n.l. Název pochází počtu překladatelů: 72 židovských mudrců.

Do latiny:

- Vulgáta je pozdně antický překlad Bible. Celá Bible byla přeložena sv. Jeronýmem (Hieronymus) na přelomu 4. a 5. století n.l.

Do staroslověnštiny:

- Autory jsou Konstantin (Cyril) a Metoděj. Pochází z 9. století. Jedná se o nejstarší překlad Bible na našem území. Z něho se dochoval pouze veršovaná promluva k evangeliu –

Proglas.

Do češtiny:

- Nejstarší český překlad (14. století) Bible byl tzv. Leskovecko-drážďanská bible. Byla přeložena z Vulgáty. Originál byl zničen za 1. světové války. Nejvýznamnějším překladem je však Bible Kralická (druhá polovina 16. století). Byla přeložena bratskými vzdělanci v Králicích na Moravě. Autoři vycházeli u původních hebrejských a řeckých textů. Stala se na dlouhý čas vzorem literární češtiny. Podnět pro přeložení Bible začal Jan Blahoslav svým překladem Nového zákona. V sedmdesátých letech minulého století byl pořízen ekumenický překlad bible.